

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОПТОВОЇ, РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЛОГІСТИКА»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – Другий (магістерський)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ – Магістр

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ – 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ – 07 Управління та адміністрування

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ – Магістр підприємництва, торгівлі та біржової діяльності за спеціалізацією організація оптової, роздрібної торгівлі та логістика

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Державного біотехнологічного
університету
протокол № 5 від «14» квітня 2022р.)
та вводиться в дію з «01» вересня 2022р.

В.о. ректора
/Андрій Кудряшов/

Харків – 2022

ПЕРЕДМОВА

Розроблено проектною групою у складі:

1. Одарченко Дмитро Миколайович, д.т.н., професор, завідувач кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи, керівник групи;
2. Карбівнича Т.В., к.т.н., доцент, кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи, член групи;
3. Сподар К.В., к.т.н., доцент, кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи, член групи.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

- 1.
- 2.
- 3.

1. Профіль освітньої програми

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Державний біотехнологічний університет Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю Кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр. Магістр підприємництва, торгівлі та біржової діяльності за спеціалізацією організація оптової, роздрібно торгівлі та логістика
Офіційна назва освітньої програми	Організація оптової, роздрібно торгівлі та логістика
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання – 1,4 місяці
Наявність акредитації	Міністерство освіти і науки України, сертифікат про акредитацію Серія УД №21003589, відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 27.12.2018 р., протокол № 133, наказ МОН України від 08.01.2019 р. № 13. Строк дії сертифікату до 01.07.2024 року.
Цикл/рівень	Другий (магістерський) рівень вищої освіти; НРК України – 7 рівень; QF-EHEA – другий цикл; EQF-LLL – 7 рівень.
Передумови	Наявність ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст)
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До 01.07.2024 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://btu.kharkov.ua/pro-universitet/osvitnya-diyalnist/osvitni-programi/
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців з організації оптової, роздрібно торгівлі та логістики, які володіють методологією й інструментальним апаратом в управлінській, науково-дослідній, навчальній, експертно-консалтинговій сферах	

3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань 07 Управління та адміністрування Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність - об'єкти вивчення: діяльність суб'єктів господарювання підприємницьких, торговельних та/або біржових структур з виробництва та обігу товарів і послуг, яка здійснюється з метою забезпечення їх ефективного управління і розвитку. - цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог. - теоретичний зміст предметної області: теоретикометодологічні, науково-методичні і прикладні засади підприємницької, торговельної та біржової діяльності, які забезпечують прийняття обґрунтованих професійних рішень. - методи, методики та технології: система інноваційних методів, професійних методик та технологій управління. - інструменти та обладнання: інформаційно-комунікаційні системи, прилади та обладнання (комп'ютерна техніка, пакети прикладних програм, програмні продукти тощо).
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна. Структура програми передбачає оволодіння спеціалізованими знаннями з розвитку діяльності суб'єктів господарювання підприємницьких, торговельних та/або біржових структур. Освітні компоненти, включені в програму, орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна і наукова кар'єра здобувача.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна освіта в галузі 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Акцент програми робиться на набутті компетентностей у сфері організації оптової, роздрібно торгівлі та логістики Ключові слова: торгівля, бізнес, логістика, торговельні мережі, біржові послуги
Особливості програми	Програма направлена на підготовку фахівців у сфері оптової та роздрібно торгівлі, логістики, стратегічного управління бізнесу, управління безпечністю та якістю товарів, здатних до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі

	та/або біржової діяльності з метою забезпечення їх ефективності, забезпечуючи контроль за належним здійсненням торговельно-технологічних процесів
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Відповідно до Державного класифікатору професій ДК 003:2010 випускники можуть займати посади директора (керівник) малої торговельної фірми, керівника регіонального структурного підрозділу, директора філіалу, директора представництва, директора департаменту, завідувача підприємства роздрібною торгівлі, фахівця з методів розширення ринку збуту, фахівця із постачання, управителя з питань регіонального розвитку, логіста, начальника відділу збуту, консультанта з ефективності підприємництва, фахівця-аналітика з дослідження товарного ринку, завідувача відділу (у складі управління), завідувача відділу (центральні органи державної влади, місцеві органи державної влади) та ін.
Подальше навчання	Продовження освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання. Комбінація лекцій, практичних та лабораторних занять із використанням активних методів навчання, що розвивають комунікативні та лідерські навички та уміння працювати в команді. Самостійне навчання, проблемно-орієнтоване навчання, консультації з викладачами. Використання технологій дистанційного навчання.
Оцінювання	Поточне оцінювання – опитування, тестовий контроль, презентація індивідуальних завдань. Підсумкове оцінювання – заліки, усні та письмові екзамени, захист курсових робіт, захист звітів з практики, захист кваліфікаційної роботи магістра.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших

	професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур. ФК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності ФК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності. ФК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності. ФК 5. Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності. ФК 6. Здатність організовувати впровадження та підтримування систем управління безпечністю та якістю товарів. ФК 7. Здатність забезпечувати контроль за належним здійсненням торговельно-технологічних процесів.
7 – Програмні результати навчання	
	1. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності. 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення. 3. Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети. 4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп. 5. Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності. 6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність. 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності. 8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити

	відповідні висновки для прийняття управлінських рішень. 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності. 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків. 11. Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур. 12. Планувати і виконувати наукові дослідження, презентувати й обговорювати їх результати державною та іноземною мовами. 13. Застосовувати сучасні дослідницькі технології та методи досліджень у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності. 14. Моделювати і прогнозувати процеси розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур з використанням економіко-математичного інструментарію та інформаційних технологій
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та/або вченими званнями, які відповідають кадровим вимогам ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування, в т.ч. закордонні.
Матеріально-технічне забезпечення	Наявність навчальних приміщень, лабораторій, комп'ютерних класів, спортивного залу, спортивного майданчику, бібліотеки, читального залу, мультимедійного обладнання, бездротового доступу до мережі Інтернет, приміщень для науково-педагогічних працівників, гуртожитків, пунктів харчування. Усі приміщення відповідають будівельним та санітарним нормам, повне забезпечення гуртожитками відповідно до потреби, забезпеченість комп'ютерними робочими місцями та прикладними комп'ютерними програмами достатнє для виконання навчальних планів, соціальна інфраструктура включає спортивний комплекс, медпункт, базу відпочинку.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Освітній процес забезпечено підручниками, довідковою літературою, методичними виданнями викладачів. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових

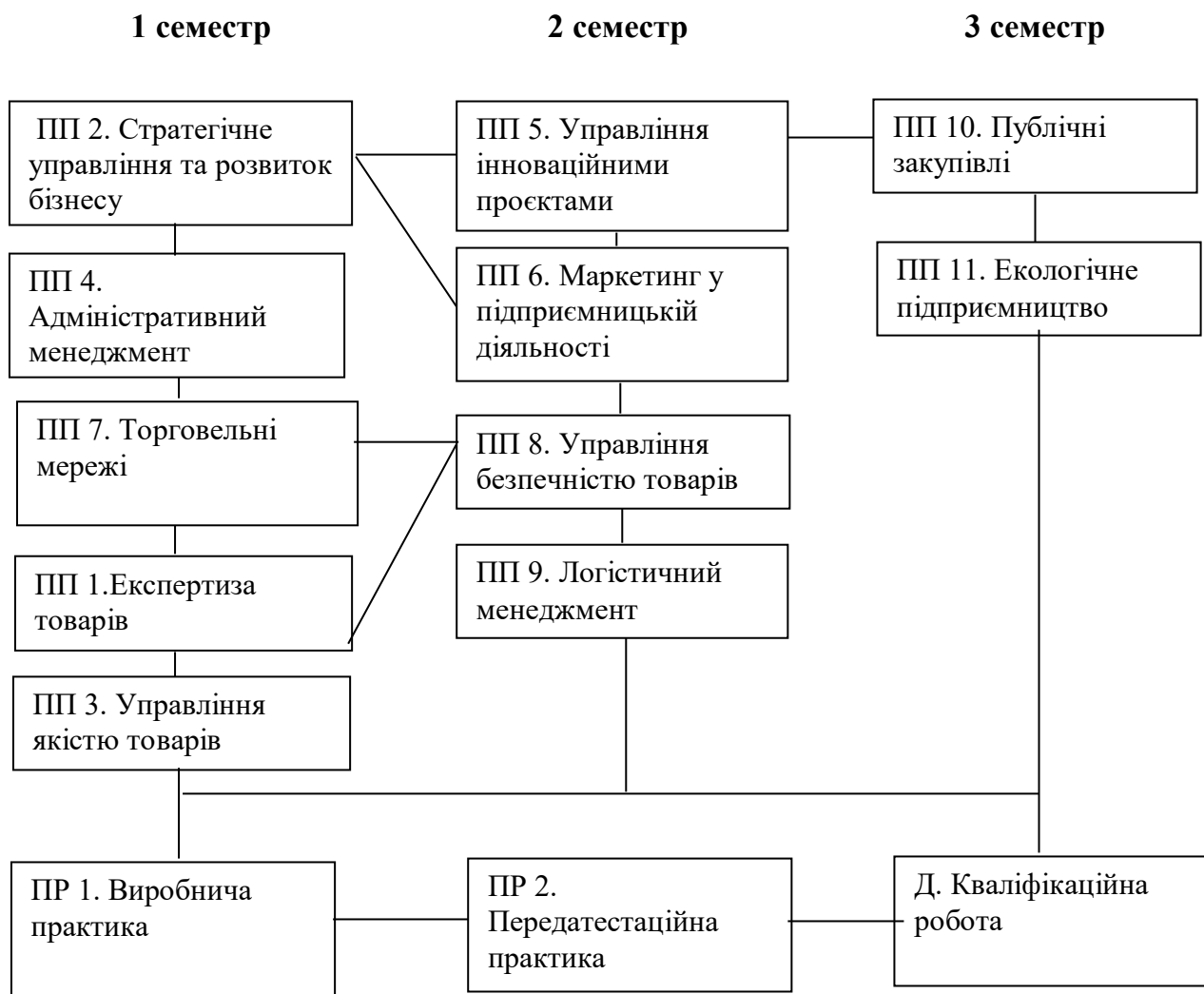
	видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю. Забезпеченість бібліотеки фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/ освітньо-наукова/ видавнича/ атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація): – офіційний сайт ДБТУ: http://btu.kharkov.ua – офіційний сайт факультету: http://btu.kharkov.ua/fakulteti-instituti/fakultet-upravlinnya-torgovelnno-pidpriyemnitskoyu-ta-mitnoyu-diyalnistyu/ – необмежений доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека ДБТУ, читальні зали; – віртуальне навчальне середовище Moodle; – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу – навчально-методичні комплекси дисциплін; – навчальні та робочі програми дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; – програми практик; – методичні вказівки щодо виконання курсових робіт, кваліфікаційних робіт;
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можливість участі у програмах академічної мобільності на основі двосторонніх договорів між університетом та закладами вищої освіти України.
Міжнародна кредитна мобільність	Можливість участі у програмі Erasmus+, проектах міжнародної кредитної мобільності на основі двосторонніх договорів між університетом та закладами вищої освіти зарубіжних країн-партнерів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Згідно чинного законодавства про підготовку іноземних громадян навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється на загальних умовах, за контрактною формою навчання, з додатковою мовною підготовкою.

2.Перелік компонент освітньої програми «Організація оптової, роздрібної торгівлі та логістика» та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ПП1	Експертиза товарів	4	Екзамен, курсова робота
ПП2	Стратегічне управління та розвиток бізнесу	4	Екзамен
ПП3	Управління якістю товарів	4	Екзамен
ПП4	Адміністративний менеджмент	4	Залік
ПП5	Управління інноваційними проектами	4	Екзамен
ПП6	Маркетинг у підприємницькій діяльності	3	Залік
ПП7	Торговельні мережі	4	Екзамен
ПП8	Управління безпечністю товарів	4	Екзамен
ПП9	Логістичний менеджмент	3	Залік
ПП10	Публічні закупівлі	4	Екзамен
ПП11	Екологічне підприємництво	4	Екзамен
ПР 1.	Виробнича практика	6	Захист
ПР 2.	Передатестаційна практика	3	Захист
Д	Кваліфікаційна робота	9	Захист
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		60	
Вибіркові компоненти ОП			
Загальний обсяг вибірових компонент:		30	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

2.2. Структурно-логічна схема освітньої програми

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форма атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота магістра має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог. У кваліфікаційній роботі магістра не повинно бути академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти

4. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Принципи забезпечення якості освіти:

- відповідність європейським і національним стандартам якості вищої освіти;
- системний підхід, який передбачає управління якістю на всіх рівнях освітнього процесу;
- процесний підхід до управління;
- здійснення моніторингу якості;
- постійне підвищення якості;
- залучення здобувачів вищої освіти, роботодавців та інших зацікавлених сторін до процесу забезпечення якості;
- публічність інформації на всіх етапах забезпечення якості.

Процедурами забезпечення якості освіти є:

- удосконалення планування освітньої діяльності;
- затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;
- підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти;
- покращення кадрового потенціалу університету;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
- розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про діяльність університету;
- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях учасників освітнього процесу.

Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм

1. Механізм розробки та затвердження освітніх програм регулюється «Положенням про розроблення, затвердження, моніторинг, перегляд та закриття освітніх програм».
2. Перегляд освітніх програм відбувається за результатами їхнього моніторингу.
3. Критерії, за якими відбувається перегляд освітніх програм, формуються як у результаті зворотного зв'язку із науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти, випускниками і роботодавцями, так і внаслідок прогнозування розвитку галузі та потреб суспільства.
4. Відповідальні за впровадження та виконання освітніх програм: випускова кафедра, науково-методична та вчена ради факультету, навчальний відділ, вчена рада університету.

Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти

1. Оцінювання якості знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про проведення поточного та семестрового контролю навчання студентів».
2. Критерії оцінювання є обов'язковою складовою навчальної програми дисципліни. На початку семестру науково-педагогічний працівник, який викладає теоретичну частину дисципліни, повинен ознайомити студентів зі змістом,

структурою, формою екзаменаційної (залікової) роботи та прикладами завдань попередніх років, а також із системою і критеріями її оцінювання.

3. Для врахування думки студентів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні анонімні опитування (анкетування) студентів і випускників, а також моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів вищої освіти.

4. Результати оцінювання здобувачів вищої освіти обговорюються на засіданні вченої ради та оприлюднюються на офіційному вебсайті університету

5. Відповідальні за впровадження та виконання: дирекція, навчальний відділ, студентська рада, науково-методична рада, центр менеджменту якості університету.

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників регулюється Положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників, аспірантів і співробітників структурних підрозділів університету та здійснюється на договірній основі у відповідності до діючої нормативної бази та базується на принципах:

- обов'язковості та періодичності проходження підвищення кваліфікації;
- прозорості процедур організації стажування та підвищення кваліфікації;
- моніторингу відповідності змісту програм підвищення кваліфікації задачам професійної діяльності;
- впровадження результатів підвищення кваліфікації чи стажування в наукову та педагогічну діяльність.

Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу

Заклад вищої освіти забезпечує освітній процес необхідними та доступними для здобувачів вищої освіти ресурсами (кадровими, методичними, матеріальними, інформаційними та ін.) При плануванні, розподілі та наданні навчальних ресурсів і забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти враховуються потреби наявного студентського контингенту відповідно до форм навчання. Внутрішнє забезпечення якості освіти гарантує, що всі необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а студенти поінформовані про їх наявність та можуть їх використовувати у навчанні.

Для самостійної роботи студентів запроваджено електронний ресурс Moodle, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін. Забезпеченість навчально-методичними матеріалами електронного ресурсу Moodle для кожної навчальної дисципліни становить понад 70%, що відповідає встановленим нормативам.

Наявність інформаційних систем для Ефективного управління освітнім процесом

Ефективному управлінню якістю освітньої діяльності в університеті сприяє автоматизована система управління, яка забезпечує: єдиний механізм у роботі з документами, унеможливорює їх дублювання, допомагає ефективно здійснювати їх пошук, володіючи мінімальною інформацією про них, надає можливість

паралельного виконання операцій, що дозволяє скоротити час руху документів і підвищити оперативність їх виконання.

Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації

Достовірна, об'єктивна, актуальна та легкодоступна інформація про навчальний процес публікується на офіційному вебсайті Державного біотехнологічного університету, включаючи освітні програми з висвітленням критеріїв відбору на навчання, запланованих результатів навчання за цими програмами, кваліфікації, а також зміст освітніх компонентів.

Запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти

Система забезпечення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу в Державному біотехнологічному університеті, базується на моральних нормах, правилах етичної поведінки та принципах академічної доброчесності:

- сприяння становленню та розвитку партнерських відносин між учасниками освітнього процесу;
- сприяння формуванню та поширенню позитивного іміджу університету;
- збереження та примноження традицій університету, підвищення його престижу власними досягненнями;
- виявлення толерантності та поваги до релігії, культури, звичаїв та традицій учасників освітнього процесу всіх національностей;
- допомоги учасникам освітнього процесу, що опинились в складних життєвих обставинах та ін.
- забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу досягається шляхом функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

Перевірка наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт на наявність академічного плагіату має на меті запобігання поширення плагіату в письмових роботах, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності і індивідуальності при створенні авторського твору та відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Учасники освітнього процесу несуть адміністративну та дисциплінарну відповідальність за не доброчесну поведінку.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонента освітньої програми

Компетентності	Компоненти ОП													
	ІПІ 1	ІПІ 2	ІПІ 3	ІПІ 4	ІПІ 5	ІПІ 6	ІПІ 7	ІПІ 8	ІПІ 9	ІПІ 10	ІПІ 11	ІР 1	ІР 2	Д
ЗК 1		+	+		+	+		+		+	+	+	+	
ЗК 2	+	+	+		+			+		+		+	+	+
ЗК 3		+		+					+			+		
ЗК 4	+				+			+				+		
ЗК 5	+	+			+	+		+				+		
ФК 1		+												
ФК 2	+		+					+				+	+	+
ФК 3		+		+		+			+		+			
ФК 4		+	+	+	+			+						
ФК 5					+								+	+
ФК 6			+					+				+	+	+
ФК 7							+					+	+	+

7. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>]; 11 - Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» – [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>]
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>].
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>].
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>].
4. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>].
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com>].
6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ESG_2015.pdf].
7. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3).
8. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempusoffice.pdf].
9. Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf].
10. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf].
11. Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf].
12. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf].
13. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти [Режим доступу: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigm HE.pdf>].
14. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>].